

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece 3.— „ 4.50 za pol leta 6.— „ 9.— za vso leto 12.— „ 18.— Narednine je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 avč. izven Trsta po 4 avč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove v debelih črkah se plačuje prestop, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnica in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi depisi naj se pošiljajo urodnostu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Narednine, reklamacije in oglase sprejema upravitelstvo ulice Moline pis. celo št. 3. II. nadst. Narednine in oglase je plačevati leso Trst. Odprto reklama cije se prosto poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč“.

Na katero pot?!

Vendar pa se nam zdi, da potemtakem gremo nasproti boljši bodočnosti, ako jo bomo znali prav porabiti. „Slovenec“ št. 260 od 10. novembra 1896.

Die allgemeine politische Lage bezeichnet dr. Rieger als für die Jungtschechen günstig; selbstverständlich muss jedoch abgewartet werden, ob sie es auch verstehen werden, diese Gelegenheit zu benutzen und in eine, dem böhmischen Volke nützbringende Kombination zu kommen. „Politik“ št. 312, od 12. novembra 1896.

Prav srečno naključje je hotele tako, da nam je skoro pod istim datumom došle dve izjavi, ki sti kongruentni, jednake tendence, in da je jedna prišla iz zlate Prage, druga iz bele Ljubljane, tega kulturnega središča našega. Ti izjavi sti tem pomembniši, ker sti došli: jedna od sivolasega prvoboritelja naroda češkega, dr. Riegera, moža torej, ki je od leta 1848. sem igral imenitno ulogo v političkih borbah Avstrije in ki je od vseh strank in od vseh politikov pripoznan kakor avtoriteta v parlamentarnih in narodnopolitiških stvareh, od moža torej, pripoznanega modrim, skušenim in dalekovidnim državnikom in parlamentariškim strategom, katerega sodbo treba slušati in poštovati; druga izjava, ona v „Slovencu“, pa je došla, ali vsaj pisana je bila — menda se ne motimo — po informacijah, došlih uredništvu iz kroga konservativnih parlamentarcev, torej mož, o katerih smemo misliti, da svojih sodb in izrekov ne pišejo tja v en dan, ampak da opirajo ista na gotova znamenja in opazovanja.

V dvojnem pogledu se popolnoma strinjati ti izjavi. Obe nam konstatujeta dejstvo, da se odnosi obračajo na bolje za avstrijske Slovane, ali, ako nočemo soditi preoptimistiški, da je opravljena nada, da se ti odnosi obrnejo na bolje. Dr. Rieger je sicer govoril o Mladočehih. To pa nič ne dè. Mladočehi so za sedaj legitimni zastopniki naroda češkega. Ako kdo pravi, da je položenje postalo ugodneje za Mladočehe, rekel je s tem, da so postale ugodneje za ves narod; a mi pravimo — tesno držeči se uverjenja, da vsaki preobrat na bolje v jednom slovanakem plemenu Avstrije, mora ugodno uplivati tudi na razvoj

ostalih slovanskih plemen — da se bode jelo jasni tudi nam v isti hip, ko se zjasni na Češkem.

Bodi nam dovoljeno, da v par prav kratkih potezah označimo tenor člankov v „Slovencu“ in v „Politiki“.

V svojem članku „Vladna peta“ govori „Slovenec“ o razpadu nemške levice. Le-ta, sluteča okolo sebe smirno sapo, zapuščena od svojih volilcev, je hitala za vladno pomočjo kakor potnik, ki je zgrešil svojo pot v nočni tmini in ki hiti luči nasproti, bleščéči mu nasproti v daljavi. Toda ta luč je varala nemško levico. Grof Badeni je sicer gladil to staro grešnico, ali niti mislil ni na to, da bi jej pomagal, ker ni hotel svoje usode vezati na stranko, omahujočo kraj propada, kateri je že usojeno tako, da ta hip telebne v globino. Mnogim se čudno zdi, da grof Badeni nekako gladi tudi levičarje in se zajedno klanja Poljakom in konservativcem, in menijo, da naš ministerski predsednik nima nikakega pravega programa in da vsled tega mora pasti takoj po prihodnjih volitvah. „Slovenec“ člankar sodi drugače, meni namreč, da sedanje postopanje grofa Badenija ima le ta namen, da izkoristi sedanjí umirajoči parlament za svoje namene. Sicer pa je uverjen, da je ministerski predsednik dobro prevdral bodočnost in parlamentarno konstelacijo iste. Kam se obrne torej „vladna pot“ v bodočnosti? V tem pogledu izraža „Slovenec“ člankar svoje menenje precej apodiktično. Badeni ne bode več reflektoval na prijaznost liberalcev, ampak merodajni mu bodo Poljaki in konservativci raznih nijans! Svoja izvajanja pa zaključuje „Slovenec“ nastopno: Vendar se nam zdi, da potemtakem gremo nasproti boljši bodočnosti, ako jo bomo znali prav porabiti!

Obrnimo se do „Politike“! Omenili smo že v današnjem zjutranjem izdanju, da je dunajski dopisnik tega lista govoril te dni z drom. Riegrom o položaju. Ta slavni starina da je dobrih nad za bodočnost, sosebno z ozirom na epohalno izjavo princa Schwarzenberga v poslanski zbornici o solidarnosti med plemstvom in narodom češkim. Po izstopu nemškočeških poslancev iz nemške levice jesplošno političsko položenje postalo ugodno Mladočehom, toda razume da se samo ob sebi, da treba počakati, kako bodo isti znali izkoristiti to priliko!

„Zakaj“? — „Radi storjenega nam žaljenja, radi hrena“! Zamislil sem se, a Žigec je od strani grizil cigaro, da so se mu živo premikale brke. „Ali nimam prav? Ali ni to pravi škandal“? Take je peroriral Lovro. Vzel sem papir in jel čitati. Polne štiri strani samih finih, duhovitih fraz, kakor da je Gorčakov pisal noto cesarju Napoleonu. Med tem je Lovro stopal po sobi pod svojo polhovo kapo, a malopridnež Žigec se je kradoma zavlekel v posteljo. Naslednjega jutra sva le z veliko težavo dokazala Lovru, da je vsakako bolje, ako položimo ad acta ta ultimatum.

Nekako ob tem času mi je govoril Lovro, da je našel slovansko družino, in v isti dve ženski, goreči domorodki. Strani nisem pripisoval nobene važnosti, kajti sleherni vseničlišni dijak ima znanec in sosebno znank. Niti od daleč nisem mislil, da bi to moglo imeti važnih posledic. Lovro je bil kakor da se je odrekel ljubezni, to je, prave ljubezni. Ni bilo ravno tako, da bi ne bil maral za ženske, ali vse to mu je bil amour sans consequence. Čez nekaj časa me je nekaj iznenadilo na

Kar je dr. Rieger nadalje govoril o mladočeški politiki, o potrebi sprave med Mlado- in Staročehi in med Čehi in Nemci, to ne spada sem. Nam zadošča, da smo konstatovali, da dr. Rieger veruje v preobrat na bolje, ako bodede umeli pametno izkoristiti sedanje položenje.

Obe navedeni izjavi soglašati torej v svoji sodbi o položnju. Ali veliko važnej, nego ta soglasujoča sodba o položnju, je v obeh teh izjavah istotako seglasno izraženi pogoj zaželenemu preobratu! Obe izjavi trditi namreč: položenje ni neugodno, samo da je bodede umeli izkoristiti!!

Sedaj pa nam nastaja vprašanje, kateremu moramo možko in zaresno pogledati v obraz: kakó, katerim načinom, v kateri smeri in kakimi sredstvi naj izkoristimo položenje! Kako naj navedemo tok stvari v strujo nam ugodno? Ako nam je „Slovenec“ govoril o vladnih potih za bodočnost, tedaj moramo priti na jasno tudi mi Slovenci in avstrijski Slovani sploh, na katero pot je kreniti nam, da ne zamudimo vlakal! Tudi mi se moramo odločiti za to ali ono pot. S tem vprašanjem moramo biti kmalo na čistem. In sicer za vse eventualnosti. Za slučaj, da se pokaže opravičeno dobro menenje staročškega prvaka in „Slovenčevega“ člankarja; pa tudi za slučaj, da se stvari zasučejo drugače.

Ali, da na kratko povemo, ker so nam izvajanja proti naši volji itak že preveč narasla pod peresom: mi si moramo določiti svoje postopanje toliko za slučaj ugodniških razmer med nami in vlado, kolikor tudi za slučaj potrebe opozicije. Pota morajo biti jasna pred nami. Ne pota, ampak pot, kajti na srečo nimamo, da bi dosti zbirali, ker je nam že določena pot, katero nam je nastopiti, ako hočemo varovati svoje koristi za ta in oni slučaj. Mi moramo nastopiti tako, da bodede imponirali po svojih ciljih in po zložnosti v svojih zahtevanjih. Mi moramo nastopati kompaktno, ako hočemo, da bodo računali z nami prijatelji in tudi nasprotniki. Zaveznikom bodede dobro došli zavezniki, ako pokažemo, da smo zanesljiv činitelj; nasprotnikom bodede imponevali, ako bode videli isti, da stojimo rama ob rami. Z razcepljenimi na razne skupine ne more računati prijatelj, a nasprotniku

Lovru. Prihajal je domov po 4-5krat na dan, da se počese in pomadizira. Po pol ure je stal pred zrcalom in se lepitičil na vse strani. Sedaj je slekel suknjo ter oblekel surko, sedaj je slekel surko ter oblekel suknjo. Jaz sem popoldne, navadno ležé na divanu, čital pandekte, ali Lovro mi ni dal miru.

„Avgust, zapni mi rokavice“! Zapel sem mu jih. — „Avgust, ali naj vzamem surko ali suknjo“? — „Kar-koli te je volja“. — „Ali povej mi svoje menenje“! — „Vzemi torej surko“! — In prijatelj je oblekel surko. Za pet minut se je vrnil zopet. — „Premislil sem se“, je rekel, „oblečem raje suknjo, mi bolje stoji“! — In gladil in krtačil je suknjo po pol ure. Akademické razprave so postajale vedno redkeje. Lovro je prihajal domov vedno kasneje. Meni se je to čudno zdelo, ali ga nisem hotel izpraševati. Poleg tega smo gospodarili mirno v medsebojni slogi. Ali hkratu je zagrmela burja nad našim mirnim stanovanjem in udarila je strela.

(Pride še.)

PODLISTEK.

29

Prijatelj Lovro.

Črtica po resnici. — Spisal August Šenoa. Prevel C—č

Komičen je bil Lovro v našem gospodarstvu. V svojem življenju nisem videl večega pedanta. Desetkrat je mogel postaviti v red knjige, tobak, pipo, mošnjo itd. Gospodinja je povžila dovolj muke poleg njega. Sedaj mu je bila kava prebela, sedaj prečna; sedaj mu je bila peč prevročá, sedaj premrzla. Nekdaj je ognjevito planil na debelo tovarišico opernega ravnatelja. Postavili so nam za večerjo suho klobasico na mizo. „Vsaj hrena da bi nam bili dali“, pripomnil je ravnodušno naš Žigec. „Resnica je“, skočil je Lovro, „to je brezobraznost. Tega ne moremo dopuščati“. Po večerji sva šla z Žigom na sprehod. Lovro je rekel, da ne more z nama radi posla. Ke sva se vrnila, ponudil je nama Lovro papirja. „Podpišita“. — „Kaj je to“? — sem vprašal. — „Ultimatum“, je odgovoril Lovro. „Komu“? — „Naši gospodinja“. —

ne treba, da bi se nas bal. Res je, da tudi posamična skupina tu pa tam lahko doseže kako malenkost, ako je vladi na uslugo. Ali kaj je to? Take malenkostne, razcepljene skupine so le šahovne figure v rokah vlade. Ako se vidi istej koristno za njene namene, postavi tako figuro morda res v ospredje; to pa le za trenotek: ako nje korist zahteva drugače, pa jo kar hkratu potisne zopet v ozadje, v kotiček popolne brezpomembnosti. Takim načinom se ne dosežajo trajni uspehi. A mi trebamo trajnih uspehov, mi trebamo resničnega definitivnega preobrata na bolje: mi hočemo, da se bode trajno računalo z nami. Tega pa ne dosežemo po drugi poti, nego po solidni organizaciji. V potolaženje občutljivih goriških gospodov povdarjamo, da mislimo na organizacijo v parlamentu na Dunaju, na tako organizacijo, ki bode najprej spajala naše zastopnike v jedno trdno skupino, potem pa to skupino tudi z narodom češkim! Taka organizacija dela Poljake močne. Ako je v njih možna taka organizacija, zakaj ne bi bila možna v nas? Dr. Rieger in „Slovenčev“ člankar trdita, da moramo in moremo izkoristiti sedanje položaje. Tega uverjenja smo menda vsi. Ali samo načelno uverjenje nam ne pomore, ako ne ukrenemo potrebno, da uvedemo tudi v življenje, o čemer smo prepričani.

Bodisi torej, ali da vlada res hoče računati z nami, ali pa, da hoče računati brez nas, to jedno je nepremična istina, da trebamo za ta in oni slučaj: zloznega nastopanja, organizacije, značaja zanesljivega činitelja — jedinstvenega kluba, obsežajočega vse hrvatske in slovenske poslance! Le preko takega kluba vodi pot do tega, kar želimo izjaviti, navedeni na čelu tega lista.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 14. novembra 1896.

Državni zbor. Včeraj je poslanska zbornica rešila obrtno novelo v drugem branju. V razpravo je posegnil tudi minister za trgovino, bar. Glanz. Izdaje določil proti nepoštenemu tekmovanju treba prepustiti posebni zakonodaji. Preustrojenje bolniških blagin se že pripravlja. — Potem je zbornica razpravljala o zakonskem načrtu za uravnavo zavarovanja proti ognju potem deželne zakonodaje. Vladni zastopnik je želel, da se načrt vrne odseku za nekatere spremembe. Razprava se je pretrgala na to. Na to je sledil jako važen nujni predlog poslancev Pattaia, dra. Luegra in tovarišev, da naj se takoj odpove carinska in trgovinska zveza z Ogersko. Posl. Dzieduszycki je interpeloval načelnika proračunskega odseka o zakonskem načrtu za uravnavo plač katoliškim duhovnikom. Podpredsednik Kathrein je odgovoril, da stvar ovirajo nova težavna računanja, a nadejati se je ugodne rešitve že v bližnjem času. — Gospodarski odsek je vsprejel zakonski načrt o zadrugah.

Dr. Rieger o položaju. O izjavi Riegrovi govorimo sicer že na uvodnem mestu, vendar pa treba povdariti tu posebe, da so bila izvajanja Riegrova važna v trojnem pogledu: da se je popel do objektivne sodbe o delovanju Mladočehov, da se je toplo zavzel za spravo med Staro- in Mladočehi, in da smatra neobhodno potrebno, da se sporazumejo tudi Čehi in Nemci. Se svojo objektivnostjo v sodbi o delovanju svojih mladočeskkih nasprotnikov, in v svojem potezanju za spravo med obema strankama, je podal dr. Rieger vzvišen vzgled tistega idealnega rodoljubja, ki nas uči, kako moramo pozabljati na doživle neprijetnosti ter odpuščati — bratu! Poučil je s tem i naše slovenske bojovníke, da človek mora biti pravičen v svoji sodbi in da mora tudi nasprotniku priznavati dobre lastnosti, kolikor jih ima. Dr. Rieger je navajal podrobno vse ono, kar so mladočeski poslanci po njegovem menenju storili dobrega — da iščejo dotike s konservativnim plemstvom in s Poljaki, da se potezajo za notranji uradni jezik češki, in da priznavajo, da brez sporazumljenja s sodeželani nemške narodnosti ni možno rešiti češkega vprašanja — dočim je prizanesljivo govoril o onem, kar po njegovem menenju niso ukrenili prav.

Tako treba govoriti onemu, ki stavlja domovinsko stvar nad korist svoje stranke. Na strani ostani tu vprašanje, ali in v koliko je zakrivil dr. Rieger, da je narod odrekel zaupanje njegovi

stranki, in mi smo hoteli le priobčiti našim ljudem na tej in oni strani, kako bi morali postopati tudi mi ob svojih domačih vprašanjih, ako hočemo, da naši boji in naše polemike izgube vsaj tisto strupeno primes, ki žali, bagatelizuje in dosledno seveda tudi ogorča in zastruplja vse javno življenje.

Tudi zaključno izjavo Riegrovo treba zabeležiti. Z ozirom na govorico, da bodeta dr. Rieger in prijatelj mu Matuš pozvana v gospodsko zbornico, je vprašal staročeski publicist, da-li namezuje dr. Rieger v tem slučaju aktivno se udeleževati politike. A mož, kateremu je osivela glava v borbi za narod svoj, ki ima za seboj dolgo življenje polno viharjev in ki je gotovo potreben miru in pokoja, je odgovoril, da je, kakor hitro ga pozove narod na zastopanje njegovih pravic, vsikdar pripravljen slediti temu pozivu ter služiti narodu češkemu do zadnjega zdihljeja.

Predobro vemo, da je bila staročeska politika zašla na taka pota popustljivosti, da jej ni mogel slediti tako odločen in zaveden narod kakoršen je češki, vemo, da je ta stranka grešila, in da so se nje grehi maščevali tudi nad nje vođe; ali to jedno treba priznati, da je bila volja temu možu vsikdar najboljša in nameni najčistejši, zbok česar mu ne smemo odrekati tributa najglobljega spoštovanja. Da so nam Slovencem na čelu močje slični dru. Riegru gledé nesebičnosti in poštenih namenov, potem ne bi imeli mi nič proti temu, da postanemo vsi — Staroslovenci!

Evropske velesile in pa Turčija. „Nene Fr. Pr.“ poročajo iz Pariza: Marsikomu se vidi čudno, kako je to, da je jedini poslanik Francije ostal v Carjemgradu, v tem, ko so poslaniki vseh ostalih velesil ostavili Turčijo. Toda v diplomatiških krogih smatra se ta okolnost le kakor naključje, kajti splošno položeno v Carjemgradu je povoljno. Javlja se, da so koraki, ki jih je storil ruski poslanik Nedilov pri sultanu in pa energično postopanje francoškega poslanika, napravili globok utis v sultanovi palači. Omajali so tudi sultanu njega prepričanje, da se velesile ne bodo mogle sporazumeti gledé skupnega postopanja. Nadejati se je torej, da se sultan uda volji Evrope. — Velesile razpravljajo sedaj o podrobnostih ukupnega postopanja ter se utegnejo sporazumeti tudi v tem. Ko se dovrše pogajanja, vrnejo se poslaniki v Carjigrad na svoja mesta, da izvrše sklepe velesil po dobljenih instrukcijah. Politiški krogi se nadejajo, da to pot nikakoršna zapreka ne bode ovirala pogajanj, tembolj, ker je dokazano, da so se osvedočili tudi armenski revolucionjski odbori, da v sedanjem trenutku samovoljni poskusi ne bi nego škodovali njih interesom.

Kralj srbski na potovanju. Kralj Aleksander dospe v Rim dne 25. t. m. Splošno se sodi, da je to neprestano potovanje mladega kralja le posledica spletkarjenj očeta Milana.

Italijani v Afriki in Rusija. Glasilo ruske vlade, „Nord“, uliva v nekom dopisu iz Peterburga hladno vodo na razgrete glave mnogih Italijanov, ki so pričakovali Bog ve kaj od poreke kraljeviča Viktorja Emanuela. Domišljajo si, da Rusija vzame v obrano italijanske interese v Abesiniji. Ta zlati sen italijanskih publicistov je jednostavno neizvedljiv. Rusija ni nikdar storila svoje politike zavlene od ženitvanjskih zvez, to dokazuje njena povest. Vsa Evropa, izvzemši Rusijo in Francosko, je ploskala Italiji, ko je ista pričela nepravilno vojno proti Abesiniji ter ji obetala lavor-vencev na etjopiškem bojišču. Temu nasproti pa je Rusija neprestano simpatizovala z napadenimi Abesinci. Če pa je Italija slednjič dospela v nemil položaj, Rusija ni kriva na tem in ne more drugega, nego da ostane verna svojim simpatijam za Abesince.

Različne vesti.

Jutrnji shodi. Shod v Marezigah se prične ob 3. uri popoldne in se bode vršil v gostilni g. Ivana Babiča; v Bazovici ob 11. uri predpoludne v prostorih g. Josipa Urbančiča („Pri lipi“) in na Opčinah ob 4. uri popoldne v hiši g. Ivana Goriupa.

Naša iskrena želja je, da bi se tudi v V. okraju zbistrili pojmi. Nadejamo se, da nas bodo umeli tudi oni, ki so zbegani po lažeh nasprotnikov in da se tudi jutrnja shoda vredno pridružita sijajnim manifestacijam dosedanjih shodov! Prebivalci V. okraja naj bodo uverjeni, da možje, ki

delajo v pol. društvu „Edinost“, nimajo pri tem nikake osebnosti koristi, ampak le skrb in truda. Pri vsem njih trudu jih vodita le želja in skrb, kako koristiti okolici in pripomoči do tega, da bodo pravice iste bolj zavarovane nego so bile dosedaj. Zagotovili smo že nebrojokrat in zagotavljamo zopet danes, da živ krst ne misli na to, da bi ločil okolico od mesta; ampak naš namen je ta, da ostani okolica spojena z mestom, ali da se hkratu tudi ustvari garancije, da bode okolica jednako praven del tržaškega ozemlja, po načelu: jaz, okolica, dajem tebi, ti, mesto, moraš dajati meni! V zmislu tega načela pripoznavamo, da so interesi tržaške okolice spojeni z mestom, kakor je tako povsodi blizu velikih mest; a istotako morajo pripoznati meščani, da življenje v mestu ne bi bilo mogoče brez pritoka z dežele. In zato mora biti enkrat konec menenju, da je mesto le dobrotnik, okolica pa le prejemnik! Marveč sta dobrotnika in prejemnika ob enem oba, mesto in okolica. Da pride do takega spoznanja in v zmislu tega spoznanja tudi do pravične uredbe razmer med mestom in okolico, to jedino je plemeniti namen pol. društva „Edinost“. Kdor pa je proti temu, da bi se uredile razmere na taki pravični podlagi, o tem moramo misliti, da le radi svojih lastnih osebnih koristi želi in dela na to, da bi za vedno ostalo tako, kakor je bilo do sedaj — slabo za okolico. Da nas razumete torej: mi nočemo, da bi se porezale vezi med mestom in okolico, ampak hočemo le, da zavlada za vse jednaka pravica! V to treba seveda sprememb, kajti nobeno delo ni mogoče brez primerne orodja. Takov pripomoček za dosego pravičnejšega razmerja med mestom in okolico vam nasvetuje pol. društvo „Edinost“. Pameten človek pa — tako menimo — rad posluša dobrohotne nasvete. Njegova stvar je potem, ali jim tudi uboga ali ne. Našim shodom je namen, da se pomenimo o naših nasvetih, da čujemo vse razloge, ki govorijo „za“ in „proti“. Na tak razgovor vabimo okoličane V. okraja z izrecnim zatrdilom, da bode vsakemu prilika povedati, kar mu je na srcu. Poštenega postopanja si pač ne moremo misliti. Na svidenje torej, spoštovani okoličani V. okraja, na jutrnjih shodih v Bazovici in na Opčinah!

Himen. Jutri zjutraj se poročijo tukajšnji znani narodni in rodoljubni trgovci in posestniki, g. Martin Kržé, z gospodičino A. malijo Lovšinovo, hčerjo odlične rodbine v Ribnici. Novoporočencema želimo vso srečo.

Imenovanje. Monsgr. dr. Fran vitez Petronio, prošt konkatedralnega kapitla v Kopru, je imenovan škofijskim komisarjem na tamošnjem državnem gimnaziju.

Vipavska železnica in deželni glavar. — Vprašanje konstituiranja konsorcija za zgradbo vipavske železnice se vleče kakor morska kača. Kakor je našim čitateljem znano, poverjeno je imenovanje členov konsorcija g. deželnemu glavarju, Franu grofu Coroniniju. Malo je manjkalo, da ne bi se bil ustanovil konsorcij, kateri bi bil v dijamentralnem nasprotju z željami direktno interesiranega prebivalstva vipavske doline. Le krepki inicijativi državnih poslancev grofa Alfreda Coroninija in dr. Gregorčiča in deželnega poslanca dr. Henrika Tume se je zahvaliti, da se je v zadnjem hipu preprečila nakana onih, ki so bili nasprotniki vipavske železnice, dokler se ni vlada odločila za njo, ki bi pa radi sedaj želi sad naporov naših poslancev. Shod županov vipavskih pri Rebku bil je v tem obziru odločilen ter je onemogočil konsorcij, v katerem bi sedeli Mullitsch in konsorti, katerim gotovo ni na srcu korist vipavske doline in naših domačih delavcev. Vendar stvar ne gre še naprej, kakor bi morala, ter ne moremo razumeti, zakaj še ni potrjen od ekscelence grofa Frana Coroninija, našega deželnega glavarja, konsorcij, kateri edini odgovarja željam prebivalstva vipavske doline, ki je v tem vprašanju najbolj interesirano in ki zamore edini dati garancijo, da se ne bodo prezirali pri oddajanju dela, domači podjetniki in domači delavci.

Menimo, da njegova ekscelencija, g. deželni glavar, pač ne more biti v dvomu niti trenotek, kateremu konsorciju gre prednost, ali konsorciju, kateremu gre le za fruktifikacijo vipavske železnice, ali pa konsorciju, ki obstoji iz samih mož, katerim

„Nevtralnost“ laških konservativcev v Gorici.
V vedno lepši luči se nam kažejo ta gospoda. Vedeli smo sicer, da to niso resni politiki in da so nesposobni za vsako uspešno borbo proti laškemu liberalizmu. Sedaj pa so zaigrali zadnjo iskrico spoštovanja pred vsakim značajnim človekom. Proglasili so bili, da ostanejo „nevtralni“ o dopolnilni volitvi na Goriškem. Mi smo sicer označili to nevtralnost kakor čin tihega zavezništva z italijanskim radikalizmom in liberalizmom. Ali stvar smrdi še veliko bolj, nego smo mislili mi. Gospoda so bili nevtralni le deloma. Volitve so se vzdržali le tisti, ki bi bili glasovali za Bujattija, vsi drugi so glasovali za Maranija, torej onega moža, ki je v družbi s protestantom Ritterjem glasoval proti uvedanju katoliškega veronauka na deželnih kmetijskih šolah. Lepa nevtralnost, prav tako lepa, kakor je lepa udanost laških konservativcev goriških od svojih lastnih načel! Pa kaj se čudimo? Kdor v Tridentu proslavlja framasonske slavnosti, ta ne more drugače, nego da v Gorici glasuje za moža — Maranija. Zlasti z ozirom na razkritja „Indipendentejeva“ čestitamo še posebno konservativcem goriškim na takem prijateljstvu! To so možje od verskih načel! Altro che Luka Svetes! Kaj menite, gospodje pri „Primor. listu“?!

Nemški cesar je povedal zopet jedno, ki je vredna, da se jo vpiše v zbirko „klasičnih izrekov“ cesarja-kraja Viljelma. Te dni so namreč vojaški novinci položili v Berlinu slovesno prisego. Tem povodom je izustil cesar Viljelm veliko govorancejjo, v kateri je naglasil: „Kdor se dotakne moje uniforme, ta žali mene samega“.

Nezgoda. 45letna zasebnica Ana Penso, sestrčina Barkovljanskega capoville, padla je včeraj v Barkovljah raz tramvajev voz. Udarila je z glavo tako nesrečno, da si je razbila črepinjo. Prenesli so jo v bolnišnico.

Na oglasa gg. Vekoslava Grebena in
Antona Vodopivca opozarjamo naše občinstvo.

Bojaželjna dečka. Predčerašnjim so prijeli polic. organi v neki tukajšnji gostilni dva dečka, ki sta bila pobegnila svojim starišem v Gradcu in došla v Trst, hotéča od tu odpotovati v Afriko, v vojno proti Meneliku. Ta dva bojaželjna dečka sta: 13letni Ferdinand Prokop in 12letni Viljem Stieber. Imela sta 10 gld. premoženja, toda kljubu temu — za take otroke velikanskemu imetku — niso ju pustili v Afriko, ampak deli so ju pod ključ.

Delovanje zdravniške postaje tržaške. Tekom oktobra meseca iskalo je občinstvo v 761 slučajih pomoči na zdravniški postaji in sicer v 502 slučajih na zavodu samem, v 259 slučajih pa so morali zdravniki izven postaje na pomoč. Razmerno največ dela imela je postaja omenjenega meseca dne 1. (38 slučajev), razmerno najmanj pa dne 16. (11 slučajev.)

Štiri osebe obsojene na smrt. Sodišče v Budimpešti je obsodilo na smrt štiri osebe ki so lani umorile in oropale nekega srbskega trgovca s prasci.

Pomoč Španjcem na Kubi. Španjski vojni minister je odredil, da je pripraviti vse potrebno za odhod 20.000 mož na Kubo.

Sodnijsko. Kakor smo sporočili svoječasnno, bil je 25. septembra t. l. 21letni kmet Josip Marancina s Pomjaušćine pred tukajšnjim sodiščem, obtožen teškega telesnega poškodovanja. Dne 5. ju-

Samo Skok — **nikjer!** „Kje pa je zopet naš Skok“? Zakaj nič ne poroča, kam da je skočil — ta „lenuh“! Taki in jednaki vprašaji in klicaji Vam rojé po glavi, kaj ne da, gospod urednik? Kam da sem skočil — kaj Vam to mar? Kje da čepim — kaj Vas to briga? Mari mislite, da Vam moram zaznamovati vsaki svoj skok na „specijalni karti“, kakor kakšen slavnostni komandiranec „preko domovine“? Sklicujete se na mojo objubo:

„sporočim Vam vsaki dan, kod in kam da skačem?“ No, to ste delali račun brez mojega — veterinjaštva, da veste! Jaz da bi Vam pisal ter opisaval dan na dan svoje vsakdanje skoke ter pred Vašimi očmi delal vsakovrstne salto mortale, kakor kakšen „clown“, da ne govorim o „bedastem Avgustu.“ Zakaj in čemu baš jaz nerodni Samoskok, dočim drže roke križem tisti diplomovani doktorji vsega vedstva! Jaz neuki „ničevedec“ naj bi Vas zabaval in kratkočasil s svojimi neslanimi samoironijami, modri naši Salomoni pa imajo usta zaklenjena z devetimi ključavnicami? Ne boš Skok! Drugo je zapovedovati: Skok skači!, drugo pa je zopet skakanje na povelje! Lahko je veleovati: Hopla, Skok skozi ta-le obroč!; kako pa je pri sreč istemu „kodru“, to je drugo vprašanje! Če skačem, skačem sam sebi v zabavo, da mi duša ne zarjavi med preperelimi kostmi! Pojdite tja in storite takisto, slavni fakirji inter et extra — meglišča in narodnega — lenuštva, bilo to ob Savi ali Donavi, ob Soči ali Sotli, ob Zili ali ob Krki — : ob Ljublanici, kakor i ob Adriji so naši „rodoljubje“ delavni dovolj, razlika je le v dotičnem — načinu!...

Kam da sem skočil zdaj — čemu bi Vam
ovadil! Kje da čepim — tega Vam ni „trebe“
vedeti! Dovolj Vam bodi, da veste, da še živim!
Ne mislite pa, da sem se kam preskočil! Prestar
sem Skok in pa prenavihan, da bi se bil ujel v
kakšno „zanjko“ ali „past“. Če Vas kakšna pred-
zvedava „slikarska diletantka“ vpraša, kje da je
Skokov Samo, povejte jej, da se jej „cifrasto“
zahvaljujem na laskavem opisu mojih „rumenih ci-
pel“, zaradi katerih me zavida marsikatera ko-
ketka v ženskih in moških krilih! Zbok tiste moje
— „nevarnosti“ pa naj ne trepeče za svojo ne-
dolžnost, „den mit dem Grafen itd...“! Sicer pa:
na svidenje — pod črto!

(Zvršetak.)

Potem piše g. Levec o duhovitosti krasoslovca Pajka, vsled katere je postala „pesem od stare krame“, natisnjena l. 1801. v pesniški zbirki kranjskega učitelja P. Knobla, — narodna pesem, katere je zložil (tako trdi skeptični krasoslovec Pajek) „neučeni narodni pesnik najbrž za svoje vesele poslušalce v krčmi“, „kjer jo je prav „ex cathedra“, morebiti spremljan od citer, prednašal“. (Dragi čitatelj, tukaj počijva ter se spodobno načudiva izborni slovenščini, katero piše Pajek Veliki! Plaudite, amici!)

„Tukaj smo videli“ — piše g. Levec dalje — „krasoslovca Pajka tenki okus v pesniških stvarih; čudili smo se njegovemu trdnemu znanju toli malobrojnih literarnih spisov slovenskih, ter slišali smo, da nam je od kranjskega Knoblja ustvaril pravega trubadurja. — Čakajmo, morebiti mu pride kdaj na misel, da nam od Šmarijskega šómastra“ naredi še Orfeja, a od dobrépoljskega Kaučnika — Homera slovenskega! — Takemu slavnemu krasoslovcu, ki nam od Janežičev dela Šekspira in Napoleone, a od Knobljev trubadurje, takemu je vse možno!

„A sedaj si hočemo ogledati Pajka, krasoslovnega kritika. Dragi čitatelj! odpri Pajkove blažene „Izbrane spise“, st. 174. Tu je čitati, da so pesniki I. „Zvona“, to je posebno Stritar in Levstik, — „Preširnovi epigoni, Preširnoviči“. Risum teneatis, amici! Levstika, od nog do glave slovanskega realista, in Stritarja, dušom in telesom francoski omikanega idealista, more skupaj v jeden koš metati samo tist, kdor se niti osnovnim estetičnim pravilom še učiti ni začel, kajti pameten

človek poroča, da v slovenskem pesništvu ni možno najti večjega nasprotja, nego-li je mej tema dvema pesnikoma. Levstika in Stritarja more imenovati „Preširnoviča“ le pedant, kateri ima vsem slovenskim pesnikom samo dva predala: „kdor poje zaljubljene pesmi, ta je Preširnovič; kdor poje resne, za Koseskim stopinje pobira“. -- Izborni! Slava, krasoslovcu Paiku!

„Dalje! — L. 1876. sta prišli na svetlo dve igri: Jurčičeva tragedija „Tugomer“ in Sotljjanov igrokaz „Mož beseda“. Da je „Tugomer“ izvrstno delo, o tem so, razven Pajka, uverjeni vsi razumni čitatelji slovenski. Govoril sem o „Tugomeru“ osebno z g. Stritarjem, ki izvestno ima v pesniških stvarih tenek okus in ostro kritiko; govoril sem o njem z drugimi pisatelji, s profesorji iz Ljubljane, s Hrvatskega in Primorja: vsi so hvalili „Tugomera“...

(A) Dragi pisatelji in pesniki slovenski! vi vsi ničesar ne veste! Vi vsi skupaj nimate nič estetičnega okusa, nič zdrave sodbe! Krasoslovcu Pajku je „Tugomer“ samo reminiscencija iz Ilijade, (!!!) iz Valenštajna, iz Krekovih in Trstenjakovih spisov... „Tugomer“ nikakor ni dovršeno delo, nego samo „nemal poskus“ Jurčičev, kateri se mora primerjati badi si „urtevtoskim“ tragedijam Klopstokove dobe! Tako uči Pajek v „Zori“ (V. 9. 143.) in kdo bi se drznil drugače trditi?

„A igrokaz „Mož beseda“, ki ni samo po
mojih — piše Levac — „nego je tudi po mislih
znanih ljubljanskih pisateljev, da, i takih, kateri v
„Zoro“ pišejo proti „Tugomeru“ — nezrelo, ne-
dovršeno delce, zdi se Pajku Bog vedi koli slaven
umotvor...“

„Iz tega posnemljem, da je Pajek ali toli — omikan in učen, da ne vé, kakšno bodi lepo in dovršeno delo, ali da je „krasnoslovec“ Pajek toli — dober in pošten, da hoče z molčanjem utajiti, z grajo ubiti vse, kar v slovenski belestriki lepega, izbornega in dovršenega pride na dan“...

Tako torej je pisal priznani estetik slovenski o slavnem kritiku, dru. Pajku, že l. 1878. Ako g. Pajk že tedaj ni mogel pojmiti sočasnih literatov, če je kazal že tedaj brez strahu vsemu svetu, kako učen je, kako trden v estetiki, kaj naj poslej pričakujemo od njega, da razume ter pametno, pravično in pošteno presoja našo — „moderno“!? Mož, ki je bil že leta 1878. — „starec“, more biti leta 1896. le še — „mumija“!!

Izpisal bi lahko še dalje, kako neugodno je sodil g. Levec že v tistih časih o „pisanem ništreču“ gospe Pavline dr. Pajkovke, kako uničevalno je kritikoval estetik Levec že tedaj njene poezije in romane. A tega ne storim — recimo — iz galanterije, kakoršno zahteva njen kavalir, advokat in — panegirik. Usojam si pa vprašati ga: ali morejo biti slabi literarni spisi iz leta 1878. dobri l. 1896.??

Nove ideje in nove oblike vzbudile so in bodo povsod odpor pri konservativnih „starih“; „mladi“ pa so se in se bodo takisto povsod borili za nje — uspešno. Zaman je torej ves hrup proti novi struji, zaman, brezupen ves krik, vse psovanje radi „škandalov“ in „mesenosti“. Voz napredka, kateri nosi „mladino“, pojde tudi pri nas preko onih, ki se mu pravočasno ne umaknejo...

V Ljubljani, 30. oktobra 1896.

Simplicissimus.

Najnovější vesti.

Dunaj 14. Proračunski odsek je izvolil poslanca Beera svojim načelnikom in je pričel potem razpravo o proračunu ministerstva za deželno brambo.

Dunaj 14. Upravno sodišče je danes odbilo pritožbo mesta tržaškega proti ministerstvu za notranje stvari radi domovinstva Alojzija Pico.

Dunaj 14. Njegovo Veličanstvo je danes vsprejelo v avdijencijo ministerskega predsednika barona Banffyja.

Trgovinske brzojavke in vesti.

Spomladnja Pšenica za jesen — — — — — Pšenica za
spomlad 1896 8.33 do 8.35 Oves za spomlad 6.05—6.07.
Rži za spomlad 7.02—7.05. Koruška maj-juni 1897. 4.25 4.27
Pšenica, nova od 78 kil. f. 8.15—8.20 od 79 kilo.
8.25—8.30. od 80 kil. f. 8.30—8.35 od 81. kil. 8.40
8.45, od 82 kil. for. 8.50 8.55. Iskavna 6.10—8—
prose 5.15—5.20.

Pšenica: Dobre ponudbe, živahne povpraševanje.
Prodaja 85.000 met. stot. 10 nč. dražje. Rž 5 novč. višje.
Vreme: lepo.

Praga. Neračunati sladkor for. 12.30, november-december 12.35 novi za 1897. 12.90

Praga, Centrálního muzej, postavil v Trstě 3
carino vred odpadilater prece f. 3375 34— Conasse

35-25—35-50 Celovrsta 36'—'—'—, V glavah sodih 37-50—'—
Havro, Kay Santos good average za november 62-75
za mare 68-50, mlado.

Hamburg, *tabula good average* — november —, — *ex*
dec. 52—, *ex mare* 1897. f 52.95, *ex juli* 52.75.

Dunajska Borza 14. novembra 1906

Državni degi v papirju	101.85	101.85
" " v srebru	101.80	101.80
Avstrijska valuta v zlatu	122.45	122.45
" " v kronah	101.10	101.10
Kreditne akcije	864.-	864.80
London 10 Lat.	119.90	119.90
Napoleoni	9.58 1/2	9.53 1/2
100 mark	11.76	11.76
100 italij. lit.	44.50	44.50

Davorin Hrže,
Amalija Hrže roj. Loošin,
poročena.
V Trstu, dne 15. novembra 1896.
Sodražica. Ribnica.

Pisarja

(mladega) išče odvetnik dr. Mihael Truden v Trstu, Piazza Ponterosso št. 1, I. nadstr. Slovenščina in primerna pisava prva pogoja.

Koncipijenta

vsprejme takoj dr. Gustav Gregorin via Molin piccolo šte. 3. Plača po dogovoru.

GORIŠKA TISKARNA

A. Gabršček

v Gorici, Gosposka ulica št. 9.

ima v zalogi vse tiskovine za županstva, šole, sodišča, cerkve itd. — Izdaje časopise:

„Soča“, tednik, cena gld. 4.40.

„Primorec“, vsakih 14 dni, cena 80 nvč.

„Slovanska knjižnica“, v mesečnih snopičih, po 18 nvč., naročnina za jedno leto gld. 1.80. Doslej izšlo 54 snopičev.

„Knjižnica za mladino“, v trdo vezanih mesečnih snopičih, po 25 nvč., za naročnike 20 nvč. Doslej izšlo 2 snopičev.

V Trstu prodaja prve tri tobakarnar

M. Lavrenčič,

nasproti veliki vojašnici in tudi tobakarna Pipan v prehodu Ponte della Fabra, na kar opozarjamo Slovence v Trstu in okolici.

Bratje Ribarič, izdelovalci oglja v sv. Petru, priporočajo svojo zalogo v Trstu: **Via Pondera št. 1, Piazza della Valle 2, via Madonina 2, Piazzetta Cordatutti 2.** z uhom tudi v ulici **Torrente** po **najnižjih cenah.** Oglje I. kakovosti, karbonina, kok, drva na metro itd. Naročbe se spremljejo tudi z dopisnico.

Podpisani usojam si naznaniti tem potom sl. občinstvu, da sem odprl v nedeljo, dne 15. t. m. lastno

mesnico

v ulici **Crociera št. 2.**

Cene so sledeče:

meso volovsko po 52, 56, 64, 72 nvč. kilogr.
teletina 56, 68, 80
kastrun 44, 48, 52

Priporočujoč se posebno slovenskemu občinstvu za mnogobrojen obisk, beležim

odličnim spoštovanjem

Tomaž Zadnik.

Naznanja se slavnemu občinstvu, da je zopet odprta **gostilna v ulici S. Giovanni št. 10.** (prej pri „zlati kroni“.)

Belo novo vipavsko . . . po 40 nvč. liter

Refošek nov istrski . . . po 40 „ „

Apolo „dalmatincev z Visa po 40 „ „

Kuhinja izborna, postrežba točna. Za obilen obisk priporočam se udani lastnik.

Velika zaloga

seno in slame v omoth (balah), **ovsa in otrobov** po najprimernejših cenah

Via Scussa št. 3 in Via Geppa št. 4, palača Panfil.

Naznanilo.

Ker je bila dosedaj zaprta meja prodajanju prašičev in se živali niso smele prodajati v teh krajih, naznanjam slav. občinstvu, da bode v nedeljo, dne 15. t. m. 200 prašičev na prodaj pri hiši gospe Elize Tence na Proseku, Devinščina.

Jure Rajaković,

trgovec s prašiči.

Rojaki ! Pozor !

Gostilna „Pri petelinu“

ulica Ghenga št. 7. v Trstu blizu j. kolodvora.

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je uredil svoje gostilniške prostore tako, da more priti v nje gospod in priprosti kmet. Postreže se vsakega s dobrimi jedili in izbornim črnim ali belim naravnim vinom in sicer po taki ceni, da se ne boji tekmovalja.

Gostilna je vedno prekrbljena s domačo posušeno in svojo preslavljenim, pristnim salamom, klobasami, nanaškim ovčjim in drugim sirom.

Priporočam zasebnikom in krčmarjem svoje velike zalogo črnega in belega vipavskega vina, toliko iz zaloge v Prvačini kakor v Trstu. Prodaja se na drobno in debelo in razpošilja po zahtevi na vse strani stroškov prosto.

Vina se teh-le vrst: modra frankinja, berzamin, burgunder, izabela, rulanec stari in novi, belo staro in novo, risling stari in novi itd.

Spečjalitetna vina črna in bela iz l. 1892., 1893., 1894. in 1895. v steklenicah od 1 litra 80 nvč., pol litra 40 nvč. — Domači tropinovec se dobi tudi po naročilu v vsaki meri.

Gostilna je odprta od 7. ure zjutraj do polnoči. — Priporočam se svojim rojakom v Trstu in na deželi, da ga počasté s svojim obiskom pri vsaki priliki, drže se gesla „Svoji k svojim“, beleži udani

Anton Vodopivec,
gostilničar.

Svetoivansko konsumno društvo

v prostorih narodnega doma (na pošti) naznanja, da toči vedno najboljša vina črna in bela, kakor tudi steinfeldsko marčno pivo.

Za obilen obisk se priporočam slavnemu občinstvu iz mesta in okolice in slavnim društvom

ODBOR.

Prvi in najstarejši

fotografično - umetniški zavod **Ant. Jerkiča** v Gorici na Travniku št. 11 (poleg nadškofije)

prevzema vsa v fotografično stroko spadajoča dela do naravne velikosti. Izdeluje nadalje fotografije na porcelan, na broše (po najnovejši iznajdbi), na platno, na svilo itd. Akvarele in oljnaté slike; posnema po starih fotografijah pomajševalno ali povečevalno na najkrajši način. Jamči za neprekosljivo delo. — Cene poštene.

P. T.

Podpisani usojam si naznaniti slavnemu občinstvu, da sem z današnjim dnevom odprl skladišče

oglja, drv in koksa

najboljše vrsti. Cene so najugodnejše in vzdržim vsled tega vsako konkurenco.

Naročila sprejemam osebno v svojem skladišču, ali pa z dopisnico, v ulici S. Zaccaria št. 1. (mej ulicama Chiozza in Farneto). TRST, 15. novembra 1896.

S spoštovanjem
Alojzij Grebenc.

Zdravljenje krvi

čaj „Tisočerni cvet“ (Millefiori).

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. Jeden omet za zdravljenje, stoji 50 nvč., ter se dobiva v odlikovani lekarni

PRAXMARER „Al due Mori“ Trst, veliki trg.

ZAVNIK & DEKLEVA

Zastop dvokoles „Swift“ iz orožarne v Steyru

imata podpisana

v Gorici, na cesti **Fran Josipa (Corso) št. 4.**

(nasproti gledišču kavarno).

Lastna izdelovalnica dvokoles „**Ilirija**“, žičnih blazin (Drathmatratzen), popravilnica dvokoles, šivalnih strojev pušk itd.

Nunska ulica 14:

Prodajalnica šivalnih strojev, pušk, streljiva in drugega orodja pa imata

Saunig & Dekleva,

v Nunske ulici št. 16.

Vse stroje za poljedelstvo in vinogradstvo

CENE Z NOVA ZNIŽANE

Stiskalnice za grozdje, diferencialna sestava. Ta sestava stiskalnice ima največje pritiskujočo moč izmed vseh drugih, kakoršnih - koli stiskalnic.

Stiskalnice za masline, hidravlične stiskalnice, brizgaljke proti peronosperi, Vermorelove sestave.

Te moje brizgaljke so znane kakor najboljše ter najcenejše; avtomatične brizgaljke, tlačilnice s pripravo za tlačiti jagode, stiskalnice za seno, triere itd. v najboljši pripravi.

Ig. Heller, Duna

II/2, Praterstrasse 49.

Cenike in spričevala zastoj!

Iščem zastopnikov! Cuvati se je ponarejanj!

